

Попович С.І.

Національний університет фізичного виховання і спорту України
(Україна, Київ)

S.I.Popovych

National University of Physical Education and Sports of Ukraine
(Ukraine, Kyiv)

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ У
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ**

**PECULIARITIES OF TOURISM EMPLOYEE'S TRAINING AT
HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS OF DIFFERENT
PROPERTY**

Туризм в Україні є важливою складовою суспільного виробництва, дієвим засобом поповнення державного та місцевого бюджетів, забезпечення зайнятості населення, однією з форм раціонального використання вільного часу, проведення змістовного дозвілля, оздоровлення людей, залучення широких верств українства до вивчення історико-культурної спадщини, зростання національної свідомості та патріотизму громадян.

В умовах динамічних змін на ринку туристичних послуг України, невід'ємною складовою якого є м. Київ, визначилися тенденції щодо позитивної динаміки зростання, принципово нового якісного етапу розвитку його інфраструктури.

Зважаючи на стійку тенденцію збільшення кількості туристично-екскурсійних і готельних підприємств, в Києві очікується зростання потреби у фахівцях туризму.

У нинішніх умовах розвиток туризму потребує якісно нового рівня підготовки кадрів, наявність яких є запорукою успішного функціонування та розвитку туристичного бізнесу в Україні. З'являються нові посади у сфері гостинності, що потребують адаптації до світових професійних стандартів.

Відтак, значно підвищуються і кваліфікаційні вимоги до підготовки фахівців з туризму.

Майбутньому фахівцю у сфері туризму необхідно виконувати висококваліфіковану, психологічно та інформаційно насичену роботу, специфічну технологічну, аналітичну й організаційну діяльність, обґрунтовано оцінювати міжнародну ситуацію, мати високий рівень комунікабельності, чітко висловлювати свою точку зору, володіти сучасними інформаційно-комп'ютерними технологіями ведення бізнесу, формувати конкуренто-спроможну пропозицію на національному та міжнародному ринках, володіти особистими компетенціями досвідченого, з високим рівнем культурних і професійних знань фахівця туристичної справи.

У відповідь на вимоги часу, заклади вищої освіти (далі ЗВО) в Україні у межах своєї компетенції готують фахівців для сфери туризму, враховуючи специфіку, багатоаспектність і структурованість ринку туристичних послуг. Відтак, зміст підготовки фахівців з туризму у кожному навчальному закладі має свої особливості.

Мета публікації – проаналізувати особливості організації та наповненості навчального процесу підготовки фахівців зі спеціальності 242 «Туризм» на прикладі ЗВО м. Київ.

Нині у м. Київ підготовку фахівців спеціальності 242 "Туризм", у т. ч. – 13 державної форми власності здійснює 21 ЗВО [1], провідними з яких є Київський національний торговельно-економічний університет, Київський національний університет культури і мистецтв, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Національний авіаційний університет, Національний транспортний університет, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київський національний лінгвістичний університет, Національний університет фізичного виховання та спорту України. Збільшення кількості ЗВО привело до зростання ліцензованого обсягу прийому на 9% за останні чотири роки (з 1525 місць у 2014 р. до 1720 місць у 2017 р. [2]). Це ще більше посилило конкуренцію на ринку освітніх послуг для туристичної сфери України.

Кожний із закладів має свою педагогічну школу та базове наукове спрямування у підготовці фахівців завдяки спеціалізації ЗВО, сформованим традиціям і педагогічним інноваціям, що обумовлює відповідні підходи до формування компетентностей майбутнього фахівця.

Аналіз наповнення навчального процесу у цих закладах свідчить про особливості їх підходів до підготовки майбутніх фахівців з туризму. Найбільш типові результати проведеного аналізу за офіційними сайтами кількох із зазначених закладів державної форми власності викладено у таблиці 1.

Серед закладів приватної форми власності привертають увагу Київський університет туризму, економіки і права, Київський славістичний університет, Київський міжнародний університет, Київський університет культури. Результати вивчення особливостей змісту їх підготовки свідчить, що зміст навчального процесу в них схожий із державними закладами. Так, специфікою підготовки фахівців з туризму в КУК є кваліфікація, що присвоюється випускникам: менеджер міжнародного туризму. Зміст підготовки формують навчальні дисципліни з міжнародного туризму, менеджменту ЗЕД, міжнародної економіки, міжкультурних комунікацій та ряду інших дисциплін. Схожість, ймовірно, зумовлена тим, що КУК діє в рамках Київського національного університету культури і мистецтв.

Київський університет туризму, економіки і права започаткував підготовку бакалаврів з туризму з 2002 року. Основою навчального плану стали дисципліни організаційно-технологічного профілю блоку "Технологія і організація галузі" за основними видами туристичних послуг, дисципліни з рекреації та країнознавства. Концепцією підготовки фахівців з туризму обумовлювався культурологічний та соціальний зміст підготовки туризмологів, вивчення інноваційних форм розвитку туризму.

Таблиця 1

**Особливості організації і наповнення навчального процесу
зі спеціальності 242 "Туризм" у ЗВО державної форми власності**

у м. Києві

ВНЗ	Структурний підрозділ	Особливості формування програм підготовки "Туризм"
Київський національний торговельно-економічний університет	Факультет ресторанно-готельного та туристичного бізнесу	Підготовка фахівців для сфери туризму ведеться з 1986 р. на формуванні і реалізації програм підготовки фахівців до освітніх послуг з формування професійних компетентностей інноваційних процесів обслуговування та туристичних програм якістю та ефективного ведення бізнесу на основі організації економічних знань і навичок.
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка	Географічний факультет	Підготовка фахівців ведеться з 2004 р. Основою навчальних дисциплін географічного профілю, з краєзнавчих досліджень підготовка викладачів туристологічних дисциплін, науковців управління середньої ланки для бізнес-структур. Наук підготовки доповнює науково-дослідницький практикум розвитку туризму. Окремі дисципліни викладаються іноземною мовою.
Національний авіаційний університет	Факультет міжнародних економічних відносин	Концептуально підготовка магістрів з туризму в університеті ЗВО м. Києва має наступними особливостями: навчальні програми відображають профіль вищого навчального закладу. Це дозволяє забезпечувати зв'язки між розвитком транспорту і туристичними технологіями бронювання авіаквитків, технологіями організації тощо.
Національний транспортний університет	Факультет економіки, менеджменту та права	З 2009 р. в НТУ розпочато підготовку фахівців з вдосконалення українського туристичного сервісу й інтеграції в світового туристичного господарства. НТУ декларує в своїх програмах отримують випускники: розробляти нові технології галузі, визначати соціально-економічний ефект та екологічні наслідки на підставі аналізу ринкових тенденцій, співпрацювати з страховими компаніями в межах посадових обов'язків, організувати та аналізувати кінцевий результат.
Національний університет фізичного виховання і спорту України	Факультет здоров'я фізичного виховання та туризму	НУВСУ розпочав підготовку фахівців з туризму у 2014 році з орієнтацією на різні види активного туризму, створення підприємствами інноваційного туристично-екскурсійного інструментарію, співпраця з провідними туристично-екскурсійними та туристичними організаціями з метою організації практики студентів. Викладання фахівців здійснюється з урахуванням інноваційних технологій та інструментарію ринку. Окремі дисципліни викладаються іноземною мовою.

У Київському міжнародному університеті кафедра країнознавства і міжнародного туризму забезпечує підготовку бакалаврів і магістрів за спеціальністю "Країнознавство" і викладання дисциплін країнознавчого циклу студентам Інституту міжнародних відносин. Підготовка туризмознавців формується вивченням таких дисциплін, як: "Вступ до спеціальності"; "Країнознавство"; "Менеджмент туризму"; "Історія туризму"; "Діловодство в туризмі"; "Основи туризмознавства"; "Основи міжнародного туризму"; "Туристське краєзнавство"; " Рекреаційні ресурси країн регіонів світу".

Основні напрями професійної діяльності випускників Київського славістичного університету – інформаційно-аналітична, організаційно-управлінська та адміністративно-господарська. Фахівець з туризму, випускник КСУ, може виконувати професійні завдання, спрямовані на формування, просування та реалізацію туристичного продукту, екскурсійне обслуговування.

Все викладене вище дає підстави для висновку, що студенти ЗВО будь-якої форми власності (державної чи приватної) отримують фундаментальну гуманітарну та загальноекономічну підготовку, а також вивчають широкий спектр фахово-орієнтованих теоретичних і прикладних дисциплін. В усіх ЗВО обов'язковим елементом підготовки фахівців є оволодіння однією чи двома іноземними мовами на рівні професійного та побутового спілкування. Разом з тим, у підготовці фахівців з туризму також простежується загальна спеціалізація закладу вищої освіти.

Список літератури:

1. Статистичні дані про загальноосвітні навчальні заклади України за 2014/2015 та 2015/2016 н. р. // МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/> . – Назва з екрана.
2. Інформаційна система «Конкурс» Міністерства науки і освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vstup.info>. – Назва з екрана.